

Poetinės „Žvaigždyno“ platumos

Ilgametėje grožinės literatūros vertimų leidybos praktikoje išryškėjo tendencija, iš dalies prieštaraujanti bendrajam literatūros procesui: poetinių tekstų vertimų tiek į lietuvių kalbą, tiek lietuvių poetų kūrinių vertimų į kitas kalbas turime jei ne keliausdešimt, tai bent keleriopai mažiau negu prozos. Regis, ir ateityje išliks ši ryški disproporcija: karaliaus romanas, apysaka, o smulkieji žanrai (apsakymas, novelė, miniatiūra, eilėraštis) drauge su dramaturgija, literatūros mokslo ir kritikos darbais liks antrajame plane. Be to, tarp veržlios originaliosios literatūros žanru plėtotės ir beveik pastovios verstinės literatūros leidybos apimties didės atotrūkis. Tad kasmet aktualės verčiamų kūrinių atranka. O kalbant apie pašulinį poezijos kontekstą — tai čia darbų darbelių. Jeigu kai kurių literatūrų klasikinis palikimas lietuvių skaitytojui daugiau ar mažiau žinomas, tai margaspalvės šiuolaikinės poezijos platumos vos ne anapus mūsų pažinimo horizonto. Slovė A. Churginui už lietuvišką Šekspyrą, Getę, Dantę, antiką, A. Venclovai — už „Eugenijų Oneginą“, V. Mykolaičiui-Putinui ir Just. Marcinkevičiui už A. Mickevičių!

Pokario metais ženklūs poslinkiai, perkeliant TSRS tautų poetines vertibes į mūsų nacionalinės literatūros kontekstą. Mes turime „Rusų tarybinės poezijos“ (1961—1965) ir „Gruzijos poetų“ (1966) aplankus. Pastarajį vėliau turiningai papildė J. Graičiūno išverstas Š. Rustavelio „Karžygys tigro kailiu“ (1971). Ižengiant į devintajį šio amžiaus dešimtmetį, mūsų poetinėje bibliotekėlėje greta V. Majakovskio poemų, A. Bloko ir S. Jesenino lyrikos padėtos latvių ir tadžikų poezijos antologijos „Varpai“ ir „Kalnų puokštė“, G. Vijeraus „Gyvasis vanduo“, M. Džalilio „Moabito sasiuvinis“, K. Kulyjevo „Sužeistas akmuo“...

Tačiau trijų pokario dešimtmečių poeziros vertimai gana nevienodai atspindi poeziros lyginamąjį svorį broliškose respublikose. 1974 m. „Vagos“ leidyklos pradėtoji leisti TSRS tautų tarybinės poeziros serija „Žvaigždynas“ turėtų padėti pagrindą planingesniams tarybinės poeziros vertimui. 1985 m. jau turėsime bemaž trisdešimties poetų vidutinės apimties rinkinius. Nacionalinių poetinių tradicijų ir meninių ieškojimų įvairovę atskleis moldavų (jų jau turime), ukrainiečių ir arménų tarybinės poeziros antologijos.

Pirmasis „Žvaigždyno“ serijos šviesulys — Aleksandro Tvardovskio lyrikos rinkinys „Išleido medžiai atžalas“ — išišlebė baigiantis 1974-iesiems. Siandien „Žvaigždyno“ bibliotekėlėje Avetiko Isahakiano „Mano širdis tévynės kalnuos“, Levo Ozerovo „Dar ne vakaras“, Jevgenijaus Vinokurovo „Nuostaba“, Ojaro Vaciečio „Alsavimas“, Deboros Varandi „Svajotojas prie lango“, Aleksandro Kulešovo „Žiema bėga naktimis“, Vladimiro Lugovskojaus „Amžiaus vidurys“, Aleksandro Tvardovskio „Vasilijus Tiorkinas“, moldavų poeziros antologija „Moldavija, lašas ugnies“, Ivano Dračo „Sodo žibintai“.

Atrenkant pirmojo dešimtuko autorius, jau pasielgta neprincipingai — po turiningo A. Tvardovskio lyrikos rinkinio „Žvaigždyne“ išleidžiamas poemos „Vasilijus Tiorkinas“ antrasis leidimas. „Knyga apie karį“ galėjo kuo puikiausiai keliauti pas skaitytoją ne su šios serijos ženklu, o šią solidžią poziciją užleisti kuriam nors mūsų dar mažai pažįstamam Gruzijos, Vidurinės Azijos ar Rusijos Federacijos poetui.

Malonai nuteikia poeziros rinkinių sudarytojų ir vertėjų pastangos kuo įvairiau komponuoti poetinę medžiagą. Atsižvelgiant į poetų kūrybos ypatumus, vienur eiléraščiai pateikiami laikantis chronologijos, kitur jie gruopujami teminiu principu.

Įvairuoja ir vertimo praktika. Vienus eiléraščių rinkinius vertė vienas poetas (A. Tvardovskis — V. Rudokas, O. Vacietis — A. Baltakis, J. Vinokurovai — V. Reimeris, A. Kulešovai — A. Žukauskas, V. Lugovskojai — V. Šimkus, I. Dračai — M. Karčiauskas), kitus — grupė poetų (A. Churginui, E. Matuzevičiui, V. Reimeriui, turintiemis

didžiuolę poetinių tekstu vertimo praktiką, kūrybingai talkinio su mažesne darbo patirtimi J. Strielkūnas, J. Vaičiūnaitė, J. Jakštė, M. Karčiauskas ir kiti poetai.

„Žvaigždyno“ serijos pirmojo dešimtuko knygos byloja, jog pirmenybę vis dėlto turime suteikti vieno vertėjo darbui: čia vientisiai ir niuansuočiai atkuriamas originalo poetinis pasaulis, raiškesnė verčiamų kūrinių atranka. Autoriaus ir vertėjo individualybės bene geriausiai sutapo ir viena kitą kūrybiškai papildė, praturtino A. Tvardovskio, O. Vaciečio, V. Lugovskojaus knygose bei dalyje J. Vinokurovo ir L. Ozerovo eiléraščių. Nuošaliau nuo skaitytojų ir literatūrinės kritikos dėmesio liko blanckai D. Varandi ir A. Kulešovo rinkiniai.

Verčiant broliškų tautų poeziją (D. Varandi, A. Isahakianą, moldavų poeziros antologiją), kūrybinės transformacijos atspirties pagrindas buvo pažodiniai, kurie literatūrų vertimo istorijoje yra suvaidinę teigiamą vaidmenį. Siandien meninio vertimo klausimais kylančiose diskusijose ginami du požiūriai į pažodinių vietą ir reikšmę kūrybiniame akte. Vieni — už pažodinius, absolutinamas vertėjo talentas; kiti — kategoriskai juos neigia, nes vertimai iš pažodinių esą ne vertimai. Mūsų poetams, mažai mokantiems broliškų respublikų tautų ir užsienio šalių kalbų, pažodiniai dar turi didelę reikšmę jų kūrybiniame darbe.

Pasklaidykime keletą „Žvaigždyno“ serijos knygų, ryškesnių skelbiamų kūrinių ir vertimo meniškumo požiūriais.

Vytautas Rudokas įgyvendino savo seną svajonę — išvertė nemažą Aleksandro Tvardovskio lyrikos pluoštą¹. „A. Tvardovskio poeziija man buvo artima nuo pat jaunystės, ir jo „poezijos pamokos“ pravertė tiek kūrybiniu mano kelio pradžioje, tiek ligi šiol jaučiu didžiojo Meistro ranką“ — rašo vertėjas įžanginiame rinkinio straipsnyje.

A. Tvardovskio talento evoliucija: nuo Rusijos kraštovaizdžio apdainavimo, per sunkius karo išbandymus iki

¹ Tvardovskis A. Išleido medžiai atžalas. V., 1974.

filosofiškai apmąstančios savo gyvenamąjį metą ir būti poezijos. Vertėjui pasisekė atrinkti eiléračius ir perteikti lietuvių skaitytojui rusų poeto žodžio ir mąstysenos kelią. Tam, žinoma, buvo sutelktos visos kūrybinės vertėjo galios, „ieškant tikslaus atitikmens“ ir žinant paties A. Tvardovskio nuomone: „Manau, kad mane versti išvis labai sunku, kadangi mano eiléračių kalba dažnai nukrysta nuo „sunormintos“ literatūrinės kalbos, prisodrinta daugelio sunkiai išverčiamų idiomatinii posakių. Mano eiléračiai sudėtingi, nors iš pažiūros ir „paprasti“, juose gausu gyvos šnekamosios kalbos intonacijų — visa tai gana sunku išversti“². V. Rudokas stengési taip dirbti, kad lietuvių skaitytojas nepastebėtų šių originalo subtilybių (manding, jos labiausiai išryškėja ne lyrikoje, bet poemoje „Vasilius Tiorkinas“), kad jaustų naujos estetinės kokybės (jau savo literatūros kontekste) žodžio galią. Versdamas A. Tvardovskio eiléračius, parašytus kūrybinio kelio pradžioje, vertėjas stengési tiksliai išsaugoti ne tik eiléračių formos elementus, bet ir kiekvieną menkiausią poeto minties virpesį ar jos suplastėjimo kryptį. V. Rudokas, turės nemažą darbo patirtį (yra vertės E. Bagricki, T. Tabidzė, K. Kulyjevą ir kt.), geba išlaikyti vientisą originalo vaizdų, detalių seką, perteikti nuotaką, tikslų pasakojimo ritmą („Sodyba“, „Naujas ežeras“, „Vienmečiai“). Daugelis eiléračių perkurti, rodos, tiešiog pažodiškai (gerąja prasme):

*Nuo šalčio upėj kyla skystas rūkas.
Arklių tabūnas traškina ledų,
O žvirblių pulkas, pusračiu apsukęs,
Nupurto baltą šerkšną nuo laidų.*
„Sodyba“

*На вогоной проходят кони цугом.
Морозный пар клубится над водой,
И воробы, взлетая полукругом,
Отряхивают иней с проводов.*

² Ten pat, p. 13.

<i>Kéléjéli yréjéli, Jaunas nerymok, Perkelk mane keltu baltu kitapus,</i> <i>Kitapus — namo... Kitapus — namo...</i>	<i>Перевозчик-водогребщик, Парень молодой, Перевези меня на ту сторону, Сторону — домой... „Tu iš kur, motut, šią dainą...“</i>
--	---

Didžiuma A. Tvardovskio eiléračių parašyti tripédžiu ir keturpédžiu jambu, šiuo labiausiai paplitusi ir turtinėjaisi rusų poezijos metru. Beje, kaip rodo XX amžiaus lietuvių poezijos raida, net 66,9% kūrinių parašyti dviškiemeniais metrais (J. Girdzijausko duomenys), iš kurių populiarusias — jambas. Abiejų kaimyninių poezių eilėdaros raidos tapatumas sudaro kuo puikiausias galimybes plačiai naudotis šiuo metru ir pasiekti įspūdingų rezultatų.

A. Tvardovskio dėmesys imliai poetinei kalbai kai kur vertėjų paskatino nutolti nuo originalo — „idant prie jo priartėciau“ (V. Rudokas). Tačiau ne visur tai pasisekė. Eilérastyje „Su nerimu, graudžiai žvengia žirgai...“ vertėjas, originalo detalep žirgas pakeitęs daugiskaita, kita linkme nukreipė eiléraščio harmoniją:

*Тревожно-грустное ржанье коня,
Неясная близость спящего дома...*

*Su nerimu, graudžiai žvengia žirgai,
Grįžtu vėl į brangų gimitąjį lizdą...*

Palyginkime su originalu vieną „Kumeliuko“ posmą:

*И он поправился отменно,
Он ласку знал от стольких рук,
Когда один из финских пленных
Его у нас увидел вдруг.*

*Jis augo, po truputį taisės,
Tiek rankų glostomas kasdien,
Kol vienąsyk kažkoks belaisvis
Pamatė ji su ta žvaigžde...*

Eilutė ogin už finskie pleninių virto kažkoks bėlaisvis, ir šis įtaigus lyrikos kūrinys, atsiempre iš konkretų istorinį momentą (Suomijos karą), lietuvių skaitytojo sąmonėje prarado konkretų laiko ir veiksmo vietas apibrėžtumą. A. Tvardovskio rinktinė raštų tome šis eilėraštis turi keleropai platesnį poetinį komentara. Nors lietuviškoje knygoje A. Tvardovskio eilėraščiai skelbiai chronologiskai, tačiau verstasis „Kumeliukas“ išplėstas iš originalė griežtai apibrėžto istorinio konteksto. Šis, rodos, nežymus netikslumas patvirtina ankstėlesnę poeto užuominą. A. Tvardovskio eilėraščių leksika vertėjo apvalyta nuo nereikalingų žodžių, pasikartojančių detalių, smulkmeniškų įvaizdžių.

Rinkinio pagrindą sudaro neversti iš lietuvių kalbų eilėraščiai. Gal ir be reikalo padaryta tokia atranka. Šioje reikšmingiausioje A. Tvardovskio lyrikos knygoje, kurioje daugiausia dėmesio skiriama paskutiniojo kūrybos dešimtmečio lyrikai, pasigendame mums taip brangaus eilėraščio „Lietuvio sodyboje“, parašyto tomis istorinėmis dienomis, kai poetas tarybinių karių gretose žygavo per vaduojamą Nemuno žemę. Nerandame ir reikšmingojo „Aš nukautas ties Rževu“. Nesvarbu, kad šie eilėraščiai jau buvo versti kolegų ir paskelbti aplanke „Rusų tarybinė poezija“ — V. Rudokas turėjo neginčytiną teisę polemizuoti su ankstesniais vertimais, kaip, pavyzdžiu, padarė su eilėraščiu „Plunksnos broliams“ (beje, polemizuoti su kolegų darbais linkęs retas mūsų poetas vertėjas).

„Išleido medžiai atžalas“ — rinkinys, žymiai vieningesnis ir turiningesnis už „Rusų tarybinės poeziros“ serijos knygutę, kurioje 23 eilėraščius vertė net penki skirtingo stilistinio bražo poetai.

Vladimiro Lugovskojaus poemų knyga „Amžiaus vidurys“³, anot paties autoriaus, tai amžiaus autobiografija, kurioje užfiksuotos mūsų šimtmečio pirmosios pusės politinės ir socialinės permainos, ta amžinoji gėrio ir blogio kovos arena, kur poetas nori „apie žmones ir epochą kalbėti objektyviau ir aistringiau“. Originalą sudaro dvi-

dešimt šešios poemos. Vertėjas Vladas Šimkus atsirinko dešimt poemų. „Amžiaus vidurys“ — vienas ryškiausių pastarųjų metų rusų tarybinės poezijos vertimų į lietuvių kalbą, pavyzdys, akivaizdžiai bylojas apie vertėjo Vlado Šimkaus, teigčiau, fenomenalų gebėjimą perteikti poemų, parašytų penkiapėdiu jambu, tonalumą, vertėjo sugebėjimą atrasti begalę raiškių, spalvingų, dinamiškų detalių, vaizdų atitikmenę. Palyginkime kad ir šios poemos „Berlynas, 1936“ ištraukos vertimą:

Беспамятство, свист ветра, посвист флейт.

Безумный Гитлер вылез из подвала,

И заболели немцы, и возникли

Скелетные, проваленные морды,

Булыжные, тугие кадыки,

И слава, и безмерность, и удушье,

Тоска под ложечкой, поход всемирный,

И танки за Индийским океаном,

И бритвою холодною — под горло,

И тощие сосиски, и аллея

Побед, не интересных никому,

И варварство пещерное уз мрака,

И мужество с белесыми глазами,

Отчаянье и мерзость.

Švilpimas véjo, fleitos, užmarštis.

Pamišęs Hitleris švieson išlindo,

Ir vokiečiai susirgo, atsirado

Tarytum kaukolés įdubę snukiai

Ir akmeniniai atkišti smakrai,

Maudimas paširdžiuos, šlové, didybé,

Ir dusulys, ir neregėtų žygių

Aistra, ir tankai Indijos pakrantėj,

Ir skustuvu — per gerklę, ir dešrelės

Suvytusios, ir pergalių alėja,

Tu pergalių, kurios nerūpi niekam,

Ir žvériškas urvinis barbarizmas,

Pabalintomis akimis narsumas,

Ir nuopuolis, ir neviltis.

³ Lugovskojus V. Amžiaus vidurys. V., 1977.

Tarsi simfonija skamba V. Lugovskojaus reabilituotų baltųjų eilių penkiapėdis jambas: turtingas neįprastai raiškių epitetų, detalių, vingrios metaforiškos frazės.

Turime adekvatų lietuvišką V. Lugovskojaus poetinį stiliją. Pirmojoje eilutėje įvairzdžių sukeitimą vietomis nesumenkina originalo išpūdžio — šaižios nuojaudos; išnykusį originalo vidinių sąskambių *свест-носвест* kompensuoja gana dažnas priebalsio š pakartojimas pirmose dviejose citatos eilutėse. Vidury citatos pastebime, kaip vertėjas sukonkretina (tai ne i naudą) eilutę *Aistra, ir tankai Indijos pakrantė — И танки за Индийским океаном*. Rodos, jungtukas *Ir* — pats nepoetiškiausias žodis, bet kaip jis šiuo atveju puikiai pasitarnauja ryškinant veiksmo dinamikos kryptį — Vokietiją, i beprotybę einančią. Vertime dėl lietuvių kalbos grakštumo atsirado naujų gražių vidinių sąskambių.

Gerai, kad nors dalis poeto penkiolikos metų darbo suskambo lietuviškai (bet kaip norėtusi skaityti taip išverstas visas V. Lugovskojaus poemas!). Mūsų skaitytojas puikiai pajuto šio meistro nepretenzingą kasdienišką žodį ir iškilmingą poetinį monologą, jautrų lyrizmą ir plačius filosofinius apibendrinimus. Retai susitinkame su tokio poetiškai valdingo, netgi hipnotizuojančio mosito kūréju.

Naujausieji V. Šimkaus vertimai apskritai džiugina aukšta meninio vertimo kultūra, puikia poetine pajauta, gebėjimu nepaprastai tiksliai atskleisti autoriaus žodžio kultūrinį kladą. Manding, tokią kūrybinę sémę lemia paties vertėjo poeto gebėjimas pasirinkti autorius, artimus savo paties mąstysenai, stilistinei manierai. Tai patvirtina ir prieš šešerių metus išėjusi jo versta latvių poeto Aleksandro Čako „Poezija“, kuri, anot paties V. Šimkaus, „ir šiandien kaip sprogimas apstulbina mus netikėtomis poetinėmis formomis, metaforomis, minties šuorais. Tai poezija, stebétinai artima šiuolaikinio žmogaus pasaulėjautai“⁴. V. Šimkus tokį kūrybinį džiaugsmą patyrė, versdamas ne tik A. Čaką, bet, sakyčiau, ir V. Lugovskojaus „Amžiaus vidurį“.

⁴ Čakas A. Poezija. V., 1973, p. 123.

Gražių rezultatų sulaukiame, kūrybiškai bendradarbiaujant dviem panašaus stilistinio braižo poetams. Tai raiškiai paliudija Algimanto Baltakio ir latvių liaudies poeto Ojaro Vaciečio pastarųjų metų kūrybinė veikla. Abu poetai vertė į savo gimtasis kalbas vienas antro kūrybą. Lietuviškai turime O. Vaciečio „Alsavimą“, į latvių nacionalinį kontekstą išsiliejo A. Baltakio „Požeminės upės“.

Latvių literatūros kritikas V. Kikanas, aptardamas lietuviškųjų O. Vaciečio „Alsavimą“, kaip vieną geriausiai sudarytų šio poeto rinkinių kitataučiam skaitytojui („Alsavimo“ pagrindą sudaro 1966 m. išleistas to paties pavadinimo eiléraščių rinkinys), puikiai vertina A. Baltakio darbą: „Vertime labai gerbiamas O. Vaciečio poezijos muzikalumas, kuris dėl latvių ir lietuvių kalbų gimininguo daugely vėtų tampa adekvatus, ir todėl tokie sudėtingi darbai, kaip poemos „Koncertas fortepijonui“ ir „Einšteiniana“, daugelis eiléraščių išversti — nebijosime šio žodžio — kongenialiai <...> A. Baltakio vertimas labai sėkmingas: čia rodoma pagarba poeto ir kritiko Imanto Auzinio ginamam preciziškumo principui, kuriam svetimas tiek laisvumas, tiek pažodiškumas.“

Akivaizdumo dėlei palyginkime porą ištraukelių, kur vertime, kaip ir originale, kvepia žodis *kaip žiedas medum*:

Ne naktī skatoties zvaigznēs,
Ne ejot uz pirmo deju,
Ne aprokot pirmo draugu,
Ne pirmoreiz jūtoties liekam.

Nei žvelgiant nakčia į žvaigždynus,
Nei šokant pirmajį šokį,
Nei užkasant pirmajį draugą,
Nei pirmąkart jaučiant vienatvę.
„Gervių šokis“

Kurš ūdens tā būtu smējies,
Ja to pasmeļ ar sauju?
Dievs bija iemīlējies,
Pasaulē laizdams Gauju.

*Kur juokias vanduo taip gyvai,
Kai pasemi pilną sauja?
Išimylėjė dieval
Paleido pasaulin Gaują.
„Gauja“*

Vertėjo dešimties metų darbe, didžiam apgailestavimui, pasigendame ryškiausią paskutiniojo dešimtmečio poeto eiléraščių. Beje, panaši bėda ir su J. Vinokurovo „Nuostaba“.

A. Tvardovskis — vienintelis rusų tarybinis poetas, taip gausiai verstas į lietuvių kalbą. Jo lyrikos rinkiniu pradėta „Žvaigždyno“ serija, prieš tai išverstos poemos „Muravijos šalis“, „Tolių toliai“, „Vasilijus Tiorkinas“. Už tai dėkingi poetui vertėjui Vacui Reimeriui:

Verti platesnės studijos „Vasilijaus Tiorkino“ vertimai. Pirmasis pasiekė skaitytoją 1949 m., antrasis į mūsų kultūrinę apyvartą įsijungė 1978-aisiais. Pastarajame, pataisytame variante atsirado nemaža posmų, kurių nebuvo pirmajame vertime, nes jų nebuvo ir to meto originale. Dabartinis vertimas atliktas remiantis poeto raštų keturtomio tekstu. „Imdamasis versti „Knygą apie karį“, be tam tikros poetinės paskatos ir drąsos, pasiklioiau ir savo asmeniškais karo dienų, divizijos gretose patirtos būties įspūdžiais“, — prisipažista vertėjas V. Reimeris. Pastarasis „Vasilijaus Tiorkino“ vertimo tekstas maždaug trečdaliu atnaujintas. Poetiškiau suskambo eilutė, ryškiai pagerėjo rimai. Palyginimui įžanginis posmas:

Buvo:

*Karo žygiuose, ar šala
Ar kaitroj dienų karštū,
Visada brangus be galo,—
Iš šaltinių paprastū,
Iš videntiekio kanalo,
Iš kanopų įspaustū,
Iš upelių ir iš balų,
Iš ekečių prakirstū,—
Koks bebūtumei — be galo,
Vandenėli, mielas tu.*

Dabar:

*Einant sunkų karo kelią,
Kaltroje, o ir speiguos,—
Atgajus, net širdį šala,—
Iš versmės, tyros, šaltos,
Šulinio ir iš kanalo,
Iš kanopos įspaustos,
Iš upelių ir iš balų,
Iš po ledo, iš brasos,—
Tai brangus vanduo be galo,
Niekas jo ir neatstos.*

Poetinė frazė daugelyje vietų sintaksiškai pakitusi: ta-
po lankstesnė ir žaismingesnė.

Gausu antrajame leidime patikslinimų. Pvz.:

Buvo:

*Sriubą — pradžiai, o
a n t r a i —
Košės tvirtą kiekj.*

Dabar:

*Sriubą — pradžiai, o t o l i a u
Košės normą gerą.*

*Ei, girdi, tu dar įdék
Šaukštą ar pusantro.*

*Ei, girdi, tu dar įdék
Samti ar pusantro.*

*Verda, sukas ji tarp puodų,
Kepa rankom vikriomis,
Ir mums rankšluostį paduoda
Kaip svečiams: su gélémis.*

*Verda, sukas ji tarp puodų,
Kepa, skuba tylomis
Ir dar rankšluostį paduoda
Kaip svečiams: su gélémis.*

Pastaroji citata — retas pavyzdys iš „Vasilijaus Tiorkino“, kur šméksteli nesutikslinto rimo liekana: „tylo-
mis“ — „su gélémis“. Naujajame leidinyje rimavimas stip-
riai pakitęs:

Buvo:

*jau — tiesiai
šlapia — pirkia
naktis — karys
tu — trokštu
dienos — vienas
guliu — tyliu*

Dabar:

*reta — rąstų
lietaus — priglaus
miške — kažką
pokštų — trokštu
nutiko — tyko
arši — l ji*

Antologijos pasirodymas ne itin plačiame poezijos vertimų kontekste — džiugi šventė, kuri mus aplankė 1978 metais maždaug po Mergelės ženklu. Paėmėme į ran-
kas „Moldaviją, lašą ugnies“. Keista ta žmogaus prigim-
tis: iš pradžių pasidavé pakiliai džiugesio nuotaikai, o po
to susikaupé ir pradéjo kamantinéti, kaipgi atsitiko, kad
mes iki tolei, išskyrus G. Vijeraus „Gyvajį vandenį“ (ver-
té A. Baltakis) ir pavienes publikacijas „Poezijos pava-
saryje“, periodikoje, nieko svarėsnio iš moldavų poezi-
jos neturėjome. Ir štai dabar dvidešimt vienas poetas tik-
rina mūsų emocinį imlumą ir suvokimą 213 eiléraščių.

Knygos chronologinė struktūra nesuardė salygiškojo poetų kartų suskirstymo. Gaila, kad joje, kaip ir daugelyje panašių antologijų, ne itin dėmesingai pažvelgta į jauniausios generacijos kūréjus (jauniausias autorius A. Čokanės, gimęs 1940 m.). Panašia lemtimi svetur paženklinami ir bendraamžiai lietuvių. I šią švelnaus lyrizmo knygą gavo leidimą vien vyrai...

„Moldavija, lašas ugnies“ praplėtė mūsų santykį su šios nedidelės tautos pasaulėjauta, poetine pajauta, kalbos dvasia, kur *aistros Jono Kriangės, / eilės Aleksandro / davė tau sparnus, / į pasaulio erdvę / Emineskus žengė, / kaip kalbos gimtosios / išdidus sūnus* (N. Kostenka). Iš įvairių kartų ir stilistinių braižų spalvingu nacionaliniu balsu lietuviškajame vertime išsiskyrė A. Lupanas, A. Busujokas, G. Vodė, G. Vijerius, E. Lotianus, D. Matkovskis.

Tarybinių tautų poetų knygos, kurių kasmet po tris išsirikiuoja „Žvaigždyno“ bibliotekėlėje, tampa gražia tarybinės poezijos antologija, kurią ruošiant turtėja mūsų nacionalinės mokyklos poezijos vertimo patirtis. Ir čia negalime nepritarti lietuvių literatūros bičiuliui Levui Ozerovui: „Vertimo mene pamatą sudaro labai visuomeniška idėja — gimininkas dėmesys kitoms žmonėms, tautai“⁴.

1979

⁴ Ozerovas L. Žvelgiant į saulę. V., 1969, p. 159.